
Od Redakcji

Przegląd Socjologiczny / Sociological Review 32/2, 7-9

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

OD REDAKCJI

Niniejszy zeszyt jest ostatnim, który został przygotowany za życia Profesora Józefa Chałasińskiego, Redaktora „Przeгляdu Socjologicznego” od III tomu w okresie przedwojennym (1935—1939) i po wojnie w latach 1946—1949 i od 1956 roku do Jego śmierci.

Redagowanie czasopism naukowych — a wymienić tu trzeba jeszcze „Myśl Współczesną”, „Przeгляд Nauk Historycznych i Społecznych”, „Naukę Polską” i „Kulturę i Społeczeństwo” — stanowiło ważną dziedzinę wszechstronnej działalności Józefa Chałasińskiego jako uczonego. Do tej dziedziny przywiązywał On szczególne znaczenie. Naukowe czasopisma uważał nie tylko za miejsce publikacji wyników indywidualnych badań, za zbiory przyczynków w jakiejś dziedzinie wiedzy. W Jego ujęciu czasopisma naukowe, zwłaszcza humanistyczne i społeczne, miały przede wszystkim pobudzać ruch naukowy, a więc głównie wymianę idei wśród uczonych intelektualistów. Formułując je i poddając bieżącej, publicznej ocenie w ten sposób mogą oni spełniać także swoje społeczne funkcje. Jednocześnie zaś zadaniem czasopism miała być możliwie pełna dokumentacja życia nauki, naukowego środowiska i warunków ich istnienia, tworzenie świadectw dla potrzeb aktualnych i dla historii.

Wiązał się z tym pogląd Profesora na samą naukę, głównie nauki humanistyczne i społeczne, jako na nieodłączną i bardzo istotną część intelektualnej i w ogóle kulturalnej aktywności społeczeństwa i narodu, będącej koniecznym warunkiem ich istnienia w nowoczesnej epoce. W tej aktywności wielkie znaczenie przypisywał naukowym czasopismom. Ich roli w XIX wieku w Polsce poświęcił zresztą wiele uwagi w swych badaniach i publikacjach w periodykach w okresie poprzedzającym reaktywowanie „Przeгляdu Socjologicznego” w 1956 r.

Profesor Chałasiński był redaktorem wielkiego formatu. Odznaczał się przy tym niezmiernie charakterystycznymi dla niego cechami. W działalność redakcyjną wkładał może jeszcze więcej pasji niż w aktyw-

ność na innych polach, zwłaszcza gdy widział, że prowadziła ona do pobudzenia naukowego i intelektualnego ruchu, do konfrontacji poglądów, sprzyjała pojawianiu się nowych idei i autorów. Chciał, aby każdy numer był jak najbardziej aktualny, aby uwzględniał wyniki nowych badań i dociekań, zarówno swoich, jak i innych autorów. Z tej racji nieraz w ostatniej korekcie wprowadzał zmiany i uzupełnienia do gotowego już tekstu.

Jednocześnie dbał o to, aby w każdym numerze było coś specjalnie ważkiego czy atrakcyjnego dla czytelników, także dla szerszego ich kręgu, nie tylko dla ekskluzywnego środowiska klerków. Starał się również zapewnić powiązanie między poszczególnymi artykułami i innymi tekstami w numerze czasopisma. Miały one łącznie stanowić pewną całość, oczywiście z natury rzeczy luźną i wewnętrznie zróżnicowaną.

W redagowanych przez siebie czasopismach umieszczał często artykuły wyrażające poglądy, z którymi się nie zgadzał, jeśli reprezentowały odpowiedni poziom lub znaczące w życiu intelektualnym czy społecznym stanowiska. Czasami podejmował z takimi artykułami polemikę w tym samym numerze. Zamieszczał też teksty o charakterze pozanaukowym, cudze lub nawet własne, gdy uważał to za potrzebne dla pisma czy reprezentowanego przez siebie stanowiska lub gdy stanowiły one dokument epoki. Decyzje redaktorskie podejmował najczęściej sam i sam przyjmował za nie pełną odpowiedzialność. Wśród tych decyzji wiele polegało na włączeniu do projektowanych numerów tekstów kontrowersyjnych, które mimo starań mogły nie doczekać się publikacji.

Profesor Chałasiński czuwał zawsze nad całością procesu tworzenia numeru czasopisma, i to w odniesieniu do całego tekstu — od karty tytułowej do ostatniej strony okładki. Miał przy tym niezawodne redaktorskie spojrzenie, które pozwalało Mu zarówno wydobyć zalety, jak i wykryć słabości nadesłanych prac, także pomyłki edytorskie i drukarskie. Wszystkie teksty czytał sam. Bardzo dużo spośród nich pojawiało się zresztą z Jego inspiracji. Znamienny był Jego stosunek do autorów, zwłaszcza młodych. Pomagał im i otaczał opieką. Wiele też Jemu oni zawdzięczają. Natomiast przy pisaniu własnych prac nigdy nie korzystał z ich usług, z przygotowanych przez innych wypisów i notatek. Nie do pomyślenia było, aby „dopisał” swoje nazwisko do nazwiska autora jakiegoś tekstu, choćby w sposób istotny współdziałał przy jego powstaniu. Wkładał sam bardzo dużo wysiłku w redagowanie numeru czy tomu, jednocześnie jednak umiał wciągnąć do tego innych, spożytkować ich inicjatywy i skłonić do pracy zespołowej. Umiejętność organizowania takiej pracy cechowała Go zresztą nie tylko jako redaktora.

Zarząd Łódzkiego Towarzystwa Naukowego za wiedzą władz Wydziału I Nauk Społecznych PAN powołał na stanowisko Redaktora Naczelnego „Przeglądu Socjologicznego” Jana Lutyńskiego. Do Komitetu Redakcyjnego Zarząd Łódzkiego Towarzystwa Naukowego powołał: Zbigniewa Bokszańskiego, Krystynę Chałasińską, Antoninę Kłoskowską, Jolantę Kulpińską i Wacława Piotrowskiego. Prawie wszystkie te osoby współpracowały z Profesorem Chałasińskim przy redagowaniu „Przeglądu”, prawie wszyscy pracują w Łodzi. „Przegląd Socjologiczny” będzie więc redagowany w Łodzi. Obecny numer przygotowała J. Kulpińska.

Zgodnie z zamierzeniami Komitetu Redakcyjnego ma być jednak ogólnopolskim, akademickim pismem socjologicznym, w którym będą publikować autorzy ze wszystkich ośrodków. Chcemy przy tym, aby — zgodnie z tradycją reprezentowaną przez Profesora — był rzeczywiście czasopismem, aby obok rozpraw zawierał komunikaty z aktualnie prowadzonych badań, recenzje, kroniki, aby prowadzono w nim dyskusje i polemiki. Do zamierzeń Redakcji należy przy tym zróżnicowanie tematyczne poszczególnych numerów (obecnie 2 w ciągu roku). Będą się one koncentrować kolejno na różnych działach socjologii, takich jak socjologia pracy, kultury, wsi i miasta, socjologia wychowania i oświaty, struktury społecznej i innych. Są to dziedziny badań i teoretycznych dociekań, zarazem jednak i dziedziny socjologicznej dydaktyki, której problemy także powinny znaleźć odzwierciedlenie w czasopiśmie. Tak pomyślany „Przegląd” różnić się będzie od innych czasopism socjologicznych w Polsce i, jak sądzimy, w ten sposób może spełnić wśród nich określoną rolę.